

# วิจารณ์ในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว<sup>1</sup>

สุวัฒนา เสี่ยมประวัติ<sup>2</sup>

## บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของกลุ่มวิจารณ์ที่ปรากฏในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 143 องค์ที่ปรากฏระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2467 ผลการวิจัยพบว่ามีประเภทวิจารณ์ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1. วิจารณ์กลุ่มบอกกล่าว 2. วิจารณ์กลุ่มชี้แนะ 3. วิจารณ์กลุ่มผูกมัด 4. วิจารณ์กลุ่มแสดงความรู้สึก และ 5. วิจารณ์กลุ่มแถลงการณ์ วิจารณ์ที่โดดเด่นคือ วิจารณ์กลุ่มชี้แนะ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสนอแนะแนวทางปฏิบัติตนแก่พสกนิกรยามที่บ้านเมืองมีปัญหา การใช้วิจารณ์ดังกล่าวได้สร้างคุณค่าให้พระราชดำรัสเป็นพระบรมราโชวาทที่ชาวไทยสามารถนำไปปฏิบัติได้

**คำสำคัญ:** พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชดำรัส วิจารณ์

<sup>1</sup> บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีทางภาษาและแนวพระราชดำริจากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล: sliamprawat@yahoo.com

# Speech acts in Royal speech delivered by King Rama VI<sup>3</sup>

Suwattana Liamprawat<sup>4</sup>

## Abstract

This article aims at studying speech acts in 143 royal speeches delivered by King Rama VI during his reign between 1910 and 1925. The outcome of the study reveals that five speech acts were employed, namely 1) assertive, 2) directive, 3) commissive, 4) expressive, and 5) declarative. The most prevalent among these is the directive one. The king recommended practical guidelines to his subjects in times of crisis. This directive speech act enhances the value of his royal speech and adds to its practical value.

**Keywords:** King Rama VI, royal speech, speech act

---

<sup>3</sup> This research paper is part of the research title “Writing Techniques and Ideas in King Rama VI’s speeches” Research supported by Research and Innovation Fund, Faculty of Arts, Silpakorn University.

<sup>4</sup> Assoc. Prof. Department of Thai Language, Faculty of Arts, Silpakorn University. e-mail: sliamprawat@yahoo.com

## บทนำ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการสถาปนาเป็นพระมหากษัตริย์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์เป็นลำดับที่ 6 แห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่อันอำนวยประโยชน์สุขแก่พสกนิกรทุกด้านเป็นอเนกอนันต์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

แม้ว่าพระองค์ดำรงสิริราชสมบัติเพียง 15 ปี (พ.ศ.2453 - 2468) แต่พระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงสร้างสรรค์นั้นปรากฏเป็นอันมาก เช่น ด้านการศึกษา ทรงริเริ่มสร้างโรงเรียนแทนการสร้างวัดประจำรัชกาล ทรงยกฐานะโรงเรียนข้าราชการพลเรือนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้านการเศรษฐกิจทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติคลังออมสิน ด้านคมนาคม ทรงปรับปรุงและขยายงานกิจการรถไฟ ทรงตั้งกรมรถไฟหลวง ด้านศิลปวัฒนธรรม ทรงส่งเสริมและอนุรักษ์ความเป็นไทย ทรงสนับสนุนศิลปการแสดงโขน ละคร ด้านการต่างประเทศ ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศสงครามกับประเทศฝ่ายเยอรมัน เพื่อให้ประเทศไทยเข้าร่วมกับประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร ผลของสงครามคือประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรได้ชัยชนะ ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ วชิรพยาบาล สถานเสาวภา และการประปากรุงเทพฯ ด้านวรรณกรรมบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์มีทุกประเภท ตั้งแต่บทโขน ละคร พระราชนิพนธ์ เทศนา นิทาน บทความ กวีนิพนธ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติวรรณคดีสโมสรเพื่อส่งเสริมให้มีการแต่งหนังสือที่มีคุณภาพ จากพระราชกรณียกิจดังกล่าวโดยเฉพาะด้านวรรณกรรมพระองค์ในฐานะที่ทรงเป็นทั้งนักประพันธ์ กวี นักแต่งบทละคร ประชาชนจึงได้ถวายพระราชสมัญญานามว่า “สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า”

การศึกษางานประพันธ์ของพระองค์ โดยเฉพาะการศึกษาพระราชนิพนธ์นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจในวโรกาสต่าง ๆ และทราบแนวพระราชนิพนธ์ที่หลากหลาย อีกทั้งได้รับบอรรถสจากภาษาอันมีวรรณศิลป์ในฐานะที่ทรงเป็นกวีอีกด้วย ดังนั้นพระราชนิพนธ์ของพระองค์ที่พระราชทานแก่พสกนิกรจึงเป็นพระบรมราโชวาทอันมีค่ายิ่งและเป็นมงคลต่อปวงชนชาวไทย

เมื่อศึกษาพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นภาษาระดับข้อความ หรือ สัมพันธสาร (discourse) พบว่าพระราชนิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นภาษาโน้มน้าวหรือ สั่งสอน (Hortatory discourse) ตามการแบ่งประเภทของลองเอเคอร์ (Longacre, 1983) สัมพันธสารประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเชื่อและคล้อยตามให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้งแนะแนวทางที่พึงปฏิบัติ ดังนั้นพระราชนิพนธ์ของพระองค์จึงเป็นพระบรมราโชวาทด้วย สัมพันธสารที่ใช้วิธีโน้มน้าวหรือสั่งสอนต้องอาศัยเจตนาของผู้พูดโดยเฉพาะเรื่องเจตนาที่จะชี้นำผู้ฟัง จะทำให้สารนั้นทรงพลัง สามารถสื่อถึงผู้รับสารได้รวดเร็วชัดเจนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังที่ Savignon (1983 : 13) กล่าวว่า

“ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ถูกใช้เพื่อแสดงจุดมุ่งหมายอย่างไม่จำกัด เช่น การสั่ง การอธิบาย การขอร้อง ฯลฯ ซึ่งจุดประสงค์ในถ้อยคำที่กล่าวนั้นจะสามารถเข้าใจได้ เมื่อถ้อยคำนั้น อยู่ในบริบทของสถานการณ์ จึงทำให้ทฤษฎีวัจนกรรม (Speech Act Theory) เข้ามามีบทบาทสำคัญ ต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย ทั้งนี้เพราะทฤษฎีวัจนกรรมนี้มีความสำคัญในการบ่งบอก ถึงจุดประสงค์ของการใช้ภาษาและช่วยให้เข้าใจเจตนาที่แฝงอยู่ได้อย่างชัดเจน”

จากข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวัจนกรรม (speech acts) ในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทหลายเรื่อง เป็นงานวิจัยเฉพาะพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เป็นผลงานของ Khunpakdee (1987) Anchaleenukun (1999) Saengkrajang (2000) Panpothong (2006) และ Namhira (2010) งานวิจัยดังกล่าวศึกษาด้านเนื้อหาที่สะท้อนสภาพสังคมและการใช้ภาษา ส่วนการศึกษาวัจนกรรมนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทวิการใช้ภาษาระหว่างผู้พูดผู้ฟังตาม แนววัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น วัจนกรรมในวรรณคดีไทย วัจนกรรมในเพลง วัจนกรรมตามตัวแปรของบุคคลเชิง สังคม แต่ยังไม่มีการศึกษาสัมพันธสารวิเคราะห์ (discourse analysis) โดยเฉพาะเรื่องวัจนกรรมในแง่ที่ภาษา สะท้อนเจตนาของผู้พูดตามที่ปรากฏในพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า อยู่หัว โดยเหตุที่พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถเป็นเลิศ ด้านอักษรศาสตร์ พระราชดำรัสของพระองค์น่าจะมี การใช้วัจนกรรมที่น่าสนใจ ทรงพลัง สามารถปลุกเร้าความคิดของพสกนิกรยามบ้านเมืองคับขันหรือชี้แนะแนวทาง พัฒนาประเทศ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาประเด็นดังกล่าว

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประเภทของกลุ่มวัจนกรรมที่ปรากฏในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

## ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ปรากฏระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2467  
จำนวน 143 องค์

## นิยามศัพท์

พระราชดำรัส หมายถึง พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่บุคคลในงานและโอกาสต่าง ๆ เนื่องจากพระราชดำรัสของพระองค์ที่พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ นั้นล้วนมีคุณค่าให้แนวคิด ให้กำลังใจ ทรงอบรมสั่งสอนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่พสกนิกร ดังนั้นพระราชดำรัสในพระองค์จึงเป็นพระบรมราโชวาทด้วย

## วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษากรอบแนวคิดที่ใช้วิจัย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสัมพัทธสาร (discourse) ทฤษฎี วัจนกรรมประเภทของวัจนกรรมตามแนวคิดของ John L. Austin และ John R. Searle

2. เนื่องจากพระราชดำรัสของพระองค์ที่พระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ นั้นมีคุณค่าให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงรวบรวมทั้งพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2453 – 2467 จากเอกสารดังนี้

1) พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตีพิมพ์ พ.ศ. 2501

2) พระราชดำรัสร้อยครั้ง ตีพิมพ์ พ.ศ. 2509

3) พระบรมราโชวาทกับวชิราวุธวิทยาลัย ตีพิมพ์ พ.ศ. 2543

4) พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตีพิมพ์ พ.ศ. 2546

ผู้วิจัยเลือกเฉพาะพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่ตีพิมพ์ไม่ซ้ำกันจากเอกสารดังกล่าวจำนวน 143 องค์

3. วิเคราะห์พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยการศึกษาวัจนกรรม

4. เรียบเรียงและสรุปผลการวิจัย

## กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบความคิดที่ใช้วิจัย คือ แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (speech act) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งในการศึกษาวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) วัจนกรรม คือ การกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อผู้พูดหรือผู้เขียน (Speaker/Writer -S) กล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่ง (Utterance -U) กับผู้ฟังหรือผู้อ่าน (Hearer/Reader -H) ในบริบทใดบริบทหนึ่ง (Depadung, 2009 : 77) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ John L. Austin และ John R. Searle สรุปสาระสำคัญที่ใช้วิจัยดังนี้

## แนวคิดเรื่องวัจนกรรมของ John L. Austin

ผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องวัจนกรรม คือ John L. Austin ซึ่งเป็นนักปรัชญาสำนักภาษาศรรรมชาติ Austin ไม่สนใจที่จะสร้างภาษาในอุดมคติที่มีความสมบูรณ์และมีความเป็นเหตุเป็นผลดังเช่นภาษาของนักตรรกวิทยา เนื่องจากภาษาอุดมคติเช่นนั้นละเลยความน่าสนใจของภาษาศรรรมชาติ อย่างไรก็ตาม เขายอมรับว่าภาษาศรรรมชาติก็ยังมีคุณสมบัติไม่สมบูรณ์ มีความกำกวมและความขัดแย้งอยู่มาก ด้วยเหตุนี้เขาจึงสนใจศึกษาภาษาที่คนทั่วไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอยากทราบว่าเพราะเหตุใด คนทั่วไปที่ใช้ภาษากำกวมและขัดแย้งดังกล่าวจึงใช้ภาษาศรรรมชาติสื่อสารรู้เรื่องได้ หลังจาก Austin เสียชีวิตแล้ว ในปี ค.ศ. 1962 ได้มีผู้รวบรวมบทบรรยายของเขา และจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ *How to Do Things with Words* มีสาระสำคัญว่า ผู้พูดไม่เพียงใช้ภาษาเพื่อสื่อความ แต่ยังใช้ภาษาเพื่อกระทำการต่าง ๆ สำหรับ Austin วัจนกรรมเป็นเรื่องของการใช้ภาษา ไม่ใช่เรื่องของการพิสูจน์ความเป็นจริงเท็จ (Hongladarom & Choksuwanich, 2008 : 93 – 94)

Austin ได้แบ่งถ้อยคำเป็น 2 ประเภท คือ

1. ถ้อยคำแสดงความจริงเท็จ (constative) เป็นถ้อยคำที่ตัดสินค่าความจริงเท็จได้มีการใช้ภาษาในลักษณะการพรรณนาหรือบอกเล่า ถ้อยคำชนิดนี้ทำหน้าที่สื่อความ บรรยายถึงสรรพสิ่งและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นจริงหรือเท็จได้ ขึ้นอยู่กับว่าสรรพสิ่งและกิจกรรมนั้นมีสภาพเป็นจริงตามที่ผู้พูดกำลังอธิบายอยู่หรือไม่ ตัวอย่างเช่น ผู้พูดกล่าวว่า “ผมมีบ้าน 3 หลัง” การวิเคราะห์ถ้อยคำจะเป็นความจริงก็ต่อเมื่อผู้พูดมีบ้าน 3 หลังจริง แต่ถ้าผู้พูดมีบ้านน้อยกว่าหรือมากกว่า 3 หลัง หรือแท้จริงแล้วไม่มีบ้านแต่มีเปียโน 3 หลัง ถ้อยคำนี้จะกลายเป็นเท็จ

2. ถ้อยคำบ่งการกระทำ (performative) เป็นถ้อยคำที่ตัดสินค่าความจริงเท็จไม่ได้ โดยถ้อยคำนั้นไม่ได้สื่อแต่เพียงความหมายเท่านั้น แต่ยังสื่อถึงการกระทำด้วย โดย Austin ได้ยกตัวอย่าง ดังนี้ “I shall resign from the presidency of the United States of America.” (ผมขอลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา) เป็นคำพูดของประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสันที่ประกาศผ่านทางโทรทัศน์เมื่อตัดสินใจลาออกจากตำแหน่ง เมื่อกล่าวถ้อยคำนี้แล้ว นิกสันไม่สามารถเปลี่ยนใจไม่ลาออกได้) เป็นต้น นอกจากนี้ Austin (1975) กล่าวเพิ่มเติมว่า การสื่อสารจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ก็ต่อเมื่อคู่สนทนาและบริบทรอบข้างต้องมีสภาพเป็นไปตามเงื่อนไขความเหมาะสม (felicity condition) ซึ่งสามารถแยกหัวข้อย่อยได้ดังต่อไปนี้

- 2.1 เงื่อนไขขั้นตอน วัจนกรรมต้องมีขั้นตอนและผลที่เป็นแบบแผนที่ยึดถือต่อกันมาในสังคม สถานการณ์การพูด และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ การแต่งงานของผู้นับถือศาสนาคริสต์จะถือว่าไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หากพิธีแต่งงานไม่ครบตามขั้นตอน เช่น ต้องมีการเตรียมพิธีทางศาสนาที่โบสถ์ในเวลาที่กำหนดไว้ และยังต้องมีบุคคลอย่างน้อย 2 คนร่วมเป็นสักขีพยาน เป็นต้น

- 2.2 เงื่อนไขความถูกต้อง มีใจความว่า ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ เนื้อหาของเงื่อนไขนี้จะเน้นไปที่รายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงกว่า นอกจากทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องและสถานการณ์การพูดต้องเป็นไปตามเงื่อนไขขั้นตอนแล้ว กิจกรรมและคำพูดที่ใช้ก็ควรอยู่ในลำดับที่ถูกต้องด้วย เช่น ว่าที่เจ้าบ่าว

เจ้าสาวต้องไม่สวมแหวนให้กัน จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสม และเมื่อประธานพิธีถามว่าทั้งสองยินดีที่จะเป็นคู่สามีภรรยาให้กันหรือไม่ ทั้งสองจะต้องผลัดกันกล่าวว่า “I do” เป็นต้น

2.3 เงื่อนไขความตั้งใจจริง บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีความคิด ความรู้สึก และความแน่วแน่มิเมื่อกล่าวสิ่งใดออกไป ตัวอย่างเช่น การกล่าวปฏิญาณตนในพิธีแต่งงานจะถือว่าถูกต้องเฉพาะในกรณีที่คู่บ่าวสาวต้องประสงค์ที่จะร่วมชีวิตกันตลอดไปจริง ๆ หรือการกล่าวขอโทษจะถือว่าไม่สมบูรณ์หากผู้พูดกล่าวเพื่อขอไปทีและไม่รู้สึกว่าได้กระทำผิดลงไป เป็นต้น

วัจนกรรมตามแนวคิดของ Austin (Hassajamnon, 2018 : 56) นั้นสามารถแบ่งระดับขึ้นเป็น 3 ระดับได้แก่

1. **วัจนกรรมตรงตามคำ (locutionary acts)** คือ ตัวถ้อยคำที่กล่าวออกมา ซึ่งจะมีความหมาย (meaning) ตามรูปแบบทางไวยากรณ์และคำที่ประกอบเป็นถ้อยคำ เช่น คุณถูกไล่ออกผมจะใช้เวลาคืนคุณเดือนหน้า

2. **วัจนกรรมปฏิบัติ (illocutionary acts)** คือ ถ้อยคำที่ผู้พูดแฝงเจตนาหรือความตั้งใจก่อให้เกิดการปฏิบัติโดยมีเงื่อนไขทางสังคมกำหนด เช่น การสัญญา การถาม การบอกเล่า

3. **ผลวัจนกรรม (perlocutionary acts)** ผลลัพธ์ของถ้อยคำที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง เช่น เจ้านายไล่ออกน้องออกจากงาน มีผลทำให้ผู้ฟังสูญเสียงาน และอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกท้อแท้

### แนวคิดเรื่องวัจนกรรมของ John R. Searle

John R. Searle เป็นนักปรัชญาที่เป็นศิษย์ของ Austin ได้ปรับปรุงและสานต่อแนวคิดเรื่องวัจนกรรมของ Austin โดยเสนอว่าในการพูดแต่ละครั้ง ผู้พูดจะมีการกระทำ 3 ประการ ได้แก่

1. **การกล่าวถ้อยคำ (utterance acts)** คือ การกระทำที่เป็นการกล่าวถ้อยคำ นับตั้งแต่การเปล่งเสียงออกมาครั้งหนึ่ง ๆ มีผลของการกระทำนั้น ๆ เป็นคำ หรือประโยค

2. **การนำเสนอความ (propositional acts)** คือ การกระทำที่เป็นการนำเสนอความซึ่งอ้างถึงสรรพสิ่ง (Reference) และลักษณะอาการต่าง ๆ (Predicates)

3. **การแสดงเจตนา (illocutionary acts)** คือ การกระทำที่เป็นการนำเสนอความ ใช้คำพูดแฝงไปด้วยเจตนาต่าง ๆ เช่น ถาม สั่ง และอื่น ๆ (สรุปจาก Searle, 1969 : 24 – 53)

จากเงื่อนไขที่เหมาะสมของการกระทำที่ใช้ถ้อยคำโดยยึดการกระทำเป็นหลัก ในปี ค.ศ. 1975 Searle ได้จำแนกประเภทของวัจนกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. **กลุ่มบอกกล่าว (assertive)** เน้นให้เห็นว่าผู้พูดเชื่อในความเป็นจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และความเป็นไปที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ดังนั้นจึงต้องการบอกเล่าข้อมูลดังกล่าวด้วยเห็นว่าผู้ฟังยังไม่ทราบหรือจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น การพูด (saying) การกล่าว (stating) การยืนยัน (asserting) การบรรยาย (describing) การสรุป (concluding) การรายงาน (reporting) การคาดการณ์ (anticipating) เป็นต้น

นอกจากนี้วัจนกรรมในกลุ่มนี้ยังสามารถให้ประโยชน์แก่ผู้พูดได้เช่นกัน อาทิ การพูดโอ้อวด (boasting) ให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังแต่สร้างความพึงพอใจในความสำเร็จหรือความสามารถให้กับผู้พูดเอง

2. **กลุ่มชี้แนะ (directive)** แสดงถึงความพยายามของผู้พูดที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของผู้พูดหรือผู้ฟัง แต่มีน้ำหนักของถ้อยคำต่างกันขึ้นกับสถานภาพทาง สังคมและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น การออกคำสั่ง (commanding) การขอร้อง (requesting) การแนะนำ (recommending) เป็นต้น

3. **กลุ่มผูกมัด (commissive)** เป็นถ้อยคำที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าจะกระทำการบางอย่างเพื่อผู้ฟังในอนาคต ตัวอย่างเช่น การสัญญา (promising) การสาบาน (vowing) การเสนอตัว (offering) การปลอบโยน (reassuring) การขู่ (threatening) เป็นต้น

4. **กลุ่มแสดงความรู้สึก (expressive)** เป็นกลุ่มถ้อยคำที่บ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกและทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างเท่านั้น ผู้พูดไม่มีความประสงค์จะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใด หรือให้ผู้ฟังทราบถึงข้อมูลสำคัญแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น การทักทาย (greeting) การต้อนรับ (welcoming) การชมเชย (appreciation) การแสดงความเสียใจ (condolence) การขอโทษ (apologizing) การขอบคุณ (thanking) เป็นต้น

5. **กลุ่มแถลงการณ์ (declarative)** เป็นกลุ่มถ้อยคำที่ผู้พูดประกาศเพื่อกระทำการบางอย่าง อันมีผลทำให้สภาพสิ่งของ บุคคล หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป เป็นกลุ่มวัจนกรรมที่แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของผู้พูดอย่างชัดเจน และมักใช้ในบริบทที่เป็นทางการสูง ตัวอย่างเช่น การตัดสินจำคุก (sentencing to imprisonment) การเสนอชื่อแต่งตั้ง (nominating) การไล่ออกจากงาน (firing from employment)

แนวคิดเรื่องวัจนกรรมนับเป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะวัจนกรรมหมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อผู้พูดหรือผู้เขียน กล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งกับผู้ฟังหรือผู้อ่านในบริบทใดบริบทหนึ่ง ดังนั้นถ้อยคำในพระราชดำรัสของพระองค์จะแสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมตามเจตนาของผู้พูด ซึ่งจะสะท้อนพระราชทัศนะของพระองค์ในเรื่องต่าง ๆ ด้วย

## ผลการวิจัย

จากการศึกษาวัจนกรรมในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้ง 143 องค์ ผู้วิจัยพบวัจนกรรมครบทั้ง 5 ประเภทตามแนวคิดของ Searle (1969) ได้แก่ วัจนกรรมกลุ่มบอกกล่าว วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก และวัจนกรรมกลุ่มแถลงการณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **วจนกรรณกลุ่มบอกกล่าว (assertive)** เป็นวจนกรรณที่ผู้พูดเชื่อในความเป็นจริง จากการศึกษาพบ วจนกรรณกลุ่มบอกกล่าว 3 ประเภทย่อย ดังนี้

**1.1 การบรรยาย (describing)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดบอกข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น  
ตัวอย่างที่ 1

“ทางสายไต้นั้นที่ได้ทำการแล้วเสร็จเปิดเดินรถได้ในปีนี้ ตั้งแต่วังพงถึงเกาะหลักเป็น ระยะทางยาว 67 กิโลเมตรตอนหนึ่ง ตั้งแต่ทุ่งสงถึงตำบลคูหาสวรรค์ แขวงเมืองพัทลุงระยะทาง ยาว 87 กิโลเมตรตอนหนึ่ง แต่ร่อนพิบูลย์ไปถึงนครศรีธรรมราชระยะทางยาว 35 กิโลเมตรตอน หนึ่ง”

(1 มกราคม 2457)

ตัวอย่างที่ 2

“พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้ง 3 นี้เรียกว่า พระรัตนตรัย คือ แก้ว 3 ประการ รัตน แปลว่า แก้ว ในที่นี้หมายถึงเอาสิ่งประเสริฐ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นี้เป็นสิ่งประเสริฐ จึงเรียกว่าเป็นแก้วทั้ง 3 ประการ”

(12 พฤษภาคม 2453)

**1.2 การสรุป (concluding)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดบอกเหตุผลหรือความเป็นมาของเหตุการณ์ ต่าง ๆ แล้วเน้นย้ำประเด็นในตอนท้าย

ตัวอย่างที่ 3

“...เคยปรารภกับเจ้าพระยาพระเสด็จ และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาที่จะใช้ วิชาช่างไทยของเราตั้งขึ้นใหม่จากพื้นเดิมของเราแล้วและขยายให้แตกกิ่งก้านสาขางอกงามยิ่ง ขึ้น เปรียบเหมือนเอาพืชพันธุ์ของเราเอามาปลูกลงในพื้นแผ่นดินของเรา แล้วบำรุงให้งอกงาม...เรา จึงได้ให้ชื่อโรงเรียนนี้ว่า โรงเรียนเพาะช่าง”

(7 มกราคม 2456)

ตัวอย่างที่ 4

“การบำเพ็ญกุศลถวายสมเด็จพระบรมชนกนาถนั้นย่อมต้องรำลึกว่าจะทำการอย่างใด จึงจะเป็นที่พอพระราชหฤทัย...เมื่อระลึกดูดังนี้ก็เห็นได้ว่าตลอดเวลารัชกาลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกนาถย่อมพอพระราชหฤทัยในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์แก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินที่ ทรงปกครอง...จึงตกลงกันว่าถ้าทำโรงพยาบาลขึ้นเป็นราชานุสาวรีย์ คงจะเป็นที่พอพระราชหฤทัย เป็นแน่แท้”

(30 พฤษภาคม 2457)

**1.3 การกล่าวยืนยัน (asserting)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดเชื่อว่าเป็นความจริงหรืออาจแสดงด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์

**ตัวอย่างที่ 5**

“การประปาเป็นการสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับพระมหานครที่ได้ลงมือทำการมาแต่ก่อน เป็นอันสำเร็จลงในปี่...ซึ่งเป็นข้อที่ควรเราและท่านทั้งหลายจะช่วยกันยินดี เพราะเป็นเครื่องแสดงปรากฏอีกอย่างหนึ่งว่า เมืองไทยได้ดำเนินขึ้นสู่บันไดแห่งความเจริญอีกขั้นแล้ว”

(1 มกราคม 2457)

**ตัวอย่างที่ 6**

“การศึกษาย่อมเป็นการสำคัญยิ่งและเป็นต้นเหตุแห่งความเจริญของชาติบ้านเมือง ผู้ใดอุดหนุนการศึกษาก็ได้ชื่อว่า อุดหนุนชาติบ้านเมืองด้วย”

(27 ธันวาคม 2456)

**2. วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ (directive)** เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดประสงค์ให้ผู้ฟังกระทำบางอย่างเพื่อประโยชน์ของผู้พูดหรือผู้ฟัง จากการศึกษาวรรณกรรมกลุ่มชี้แนะ 3 ประเภทย่อย ดังนี้

**2.1 การขอร้อง (requesting)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้พูด จากข้อมูลแม้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้พูด แต่ก็ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังด้วย

**ตัวอย่างที่ 7**

“ถ้าผู้ใหญ่ประพฤติอย่างใด ผู้น้อยก็ประพฤติอย่างนั้น เหตุฉะนั้นความประพฤติในส่วนตัวจึงเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่ง ซึ่งผู้มีหน้าที่รับราชการต้องระวัง เพื่อมิให้ชนทั้งหลายติได้ว่า พระเจ้าแผ่นดินชอบเลี้ยงผู้ประพฤติทราม ขอท่านทั้งหลายจงได้ช่วยกันบันดาลให้เขาพูดกันได้เถิดว่า พระเจ้าแผ่นดินชอบชุบเลี้ยงผู้ที่เป็นสมมาจารีเพื่อเป็นเกียรติแก่เรา”

(1 มกราคม 2456)

**ตัวอย่างที่ 8**

“ขออย่าลืมว่าท่านทั้งหลายที่ได้รับยศถาบรรดาศักดิ์และรับมอบให้กระทำหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดแล้วนี้ ก็เท่ากับเราได้มอบภาระส่วนหนึ่งของเราให้ไปถือไว้แทน ควรที่ท่านจะประพฤติตนให้สมแก่ที่เราได้ไว้วางใจ...ถ้าแม้ว่าท่านได้ทำการเต็มตามหน้าที่ ๆ ได้มอบไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่อันเล็กน้อยเพียงใด ก็อาจจะรู้สึกได้เหมือนกับว่าได้ช่วยพระราชชาติของท่านแล้ว ”

(1 มกราคม 2458)

**2.2 การแนะนำ (recommending)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามข้อเสนอหรือตักเตือนสั่งสอนเพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟัง นับว่าเป็นวัจนกรรมที่โดดเด่นและพบมากในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

#### ตัวอย่างที่ 9

“เรื่องการมีภรรยาเป็นชาวยุโรป เราก็ขอกล่าวโดยย่อว่า เราสังเกตมาหลายรายแล้ว ไม่เห็นว่าจะเป็นสุขร่วมกันไปได้ยืดยาวเลย เพราะสภาพทั้งปวงแห่งประเทศยุโรปกับเมืองเราผิดกันมากนัก...มีข้อเดือดร้อนรำคาญใจซึ่งกันและกันเป็นนานับการ...จนถึงแม้ต้องทนอยู่ไปด้วยกัน เพราะสงสารลูกก็มีได้อยู่โดยปรองดองรักใคร่กัน...ทั้งฝรั่งทั้งไทยไม่นับถือผู้ที่แต่งงานกับคนต่างชาติ จึงเห็นว่าการที่มีเมียฝรั่งเป็นของที่นักเรียนไทยไม่น่านึกเลย”

(30 มิถุนายน 2465)

#### ตัวอย่างที่ 10

“ขันติธรรมเป็นของสำคัญ เป็นเครื่องประดับของมนุษย์อย่างหนึ่ง มนุษย์ที่รู้เรื่องที่จะนับถือว่าตัวเป็นผู้สมควรได้รับความเคารพของผู้อื่น ก็คือผู้มีขันติธรรม ความอดกลั้น สิ่งใดที่อาจจะทบอารมณ์ไม่เป็นที่พอใจ ถ้าคำนึงว่าสิ่งนั้นกระทบแต่ตัวผู้เดียว อดส่ำหอดกลั้นเสียไม่บ่นเช่นนั้น นับว่าเป็นบุคคลอันประเสริฐ”

(27 เมษายน 2460)

#### ตัวอย่างที่ 11

“บรรดาครูอาจารย์ทุกคน...ของจงสุจริตต่อหน้าที่ของตน ปฏิบัติหน้าที่แต่โดยชอบ ปราศจากอคติทั้งสี่ประการ หากจะมีผู้ปกครองเด็กคือบิดามารดาหรือคนอื่นไม่พอใจในหนทางที่ฝึกสอน ก็จงอย่าครั้นคร้ามและคล้อยตามหรือลดหย่อนผ่อนใจเขา แม้เขาไม่พอใจเขาจะขอลาเอาบุตรหลานของเขาออกเสียจากโรงเรียนก็ตามใจเขา หน้าที่ของเราจำจะต้องสอนให้ถูกต้องตามนิติธรรมของชาติ”

(12 พฤศจิกายน 2455)

2.3 การออกคำสั่ง (commanding) คือถ้อยคำที่ผู้พูดสั่งให้ผู้ฟังกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งทันที

#### ตัวอย่างที่ 12

“...บัดนี้ขอให้แสดงปิตินดีโดยร้องเพลงเพื่อความสง่าแก่คณะของเรา และเพื่อความเคารพแด่สมเด็จพระนเรศวร สมเด็จพระเอกาทศรถและพระสญปนี้”  
(28 มกราคม 2456)

#### ตัวอย่างที่ 13

“ในที่สุดเราขอชักชวนเสือป่าด้วยกันทั้งหมดเพื่อความจำเริญสุขทั้งหลายขอได้คำนับงมหาสารทูลธวัชอันเป็นธงชัยของคณะเสือป่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของเราไม่ให้สลายไปเสียเพื่อชัยชนะแก่กองเสือป่า เราทั้งหลายพร้อมกันโห่”  
(3 มกราคม 2456)

3. วจนกรมกลุ่มผูกมัด (commissive) เป็นวจนกรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายแสดงให้ เห็นว่าจะกระทำบางอย่างในอนาคต จากการศึกษาคพบวจนกรม 3 ประเภทย่อย ดังนี้

3.1 การสัญญา (promising) คือถ้อยคำที่ผู้พูดตกลงกับผู้ฟังว่าตนเองจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในอนาคต

#### ตัวอย่างที่ 14

“...เราก็ถืออยู่ว่าเราได้เกิดมาเป็นคนไทยและในตระกูลกษัตริย์...ก็จะต้องตั้งใจรักษาไว้ให้มั่นคง ทั้งต้องอุตสาหะทำนุบำรุงให้มรดกอันนั้นจำเริญเพิ่มพูนทวีขึ้นกว่าเก่าอีกได้เพียงใดก็นับว่าเป็นกำไรเพียงนั้น”  
(3 ธันวาคม 2454)

#### ตัวอย่างที่ 15

“คำสัญญาที่เราได้ให้ไว้ต่อหน้าเสือป่าตั้งแต่เมื่อตั้งคณะนี้มีขึ้นอยู่อย่างใด เราตั้งใจพยายามที่จะประพฤติให้เป็นไปสมควรที่ได้พูดไว้ไม่ให้บกพร่องได้เลย เราตั้งใจที่จะบำรุงรักษาไพร่ฟ้าประชาชนบรรดาที่อยู่ในพระราชอาณาจักรสยาม เราจะตั้งใจที่จะบำรุงรักษาชาติบ้านเมืองและพระพุทธศาสนาไว้จนกว่าจะสิ้นดินฟ้า”  
(3 มกราคม 2456)

### 3.2 การเสนอตัว (offering) คือถ้อยคำที่ผู้พูดขอรับตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น ๆ เพื่อให้การกระทำ

ลุล่วง

#### ตัวอย่างที่ 16

“การที่ข้าพเจ้าได้มาช่วยงานของกรมทหารม้านครราชสีมาในครั้งนี้...ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทรมานนี้เป็นที่น่าสงสารที่เปรียบเหมือนลูกกำพร้า จึงรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าซึ่งรับเป็นผู้บังคับการพิเศษเช่นนั้นจะต้องมาเยี่ยมเยียนสักครั้งหนึ่ง”

(2 ธันวาคม 2464)

#### ตัวอย่างที่ 17

“ข้าพเจ้าขอให้เจ้าถือว่า ทุกขณะที่เจ้าอยู่เมืองนอก ข้าพเจ้าคอยฟังเหตุการณ์อยู่เสมอ นับว่าฟังอย่างใจเต็มเท่ากับบิดาคอยฟังข่าวบุตรที่ไปในทางไกล...ข้าพเจ้าเป็นประมุขเป็นหัวหน้าของชาติไทยก็เหมือนกับเป็นพ่อของเจ้าทั้งหลาย”

(1 พฤษภาคม 2462)

### 3.3 การปลอบโยน (reassuring) คือถ้อยคำที่พูดให้กำลังใจผู้ฟังเพื่อให้สามารถทำภารกิจลุล่วง

ต่อไปได้

#### ตัวอย่างที่ 18

“ขณะนี้เราต้องรับตำแหน่งซึ่งมีภาระมาก เราจะจัดสร้างโรงพยาบาลเองไม่ได้ กรมหลวงนครไชยศรีจึงได้รับทำการต่อมา...แล้วกรมหลวงนครไชยศรีสิ้นพระชนม์ซึ่งเป็นที่น่าเศร้าสลด แต่เรายังเชื่อมั่นว่าน้องเรา<sup>5</sup> คงดำเนินการต่อไปได้...ครั้นใกล้ถึงกำหนดเปิดโรงพยาบาล หมอเชเพอร์ยังมาตายลงอีกน่าเสียใจอย่างยิ่ง...แต่ถึงกระนั้นน้องเราหายห่วงไม่ โดยมีความตั้งใจที่ตรงจริงรักภักดี จึงได้บากบั่น พยายามจัดการจนตลอด”

(30 พฤษภาคม 2457)

#### ตัวอย่างที่ 19

“ข้าพเจ้าเองก็พยายามเดินขึ้นเขาอยู่ทุกวัน เขาซึ่งข้าพเจ้าขึ้นนี้สูงกว่าเขาของท่านทั้งหลายมาก เขาที่ท่านขึ้นอยู่นั้นเป็นแต่เขาเตี้ย ๆ ไม่ซำก็ขึ้นถึงยอดได้ แต่เขาที่ข้าพเจ้าขึ้นนั้นมองไม่เห็นที่สุด เพราะฉะนั้นขอให้ท่านจำใส่ใจว่าความลำบากของท่านมีปานใด ข้าพเจ้าก็ลำบากหรือเหน็ดเหนื่อยด้วยเสมอกัน ข้าพเจ้าไม่คิดเอาเปรียบท่านทั้งหลายเลยแม้แต่นิดเดียว”

(1 มกราคม 2456)

<sup>5</sup> น้องเรา คือ สมเด็จพระเชษฐาธิราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ

4. วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก (expressive) เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงความรู้สึกและทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังหรือสิ่งต่าง ๆ วัตถุประสงค์หลักเพื่อแสดงอารมณ์ ไม่มีความประสงค์จะให้ผู้ฟังทำอะไรสิ่งหนึ่งเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบวัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก 6 ประเภทย่อย ดังนี้

4.1 การทักทาย (greeting) คือถ้อยคำที่ผู้พูดเรียกผู้ฟัง จากการศึกษาพบว่าจะอยู่ในส่วนต้นของพระราชดำรัส

ตัวอย่างที่ 20

“นักเรียนทั้งหลาย”

(5 ธันวาคม 2454)

ตัวอย่างที่ 21

“เสื่อป่าและลูกเสื่อทั้งหลาย”

(3 มกราคม 2456)

ตัวอย่างที่ 22

“เจ้าพระยายมราช”

(14 พฤศจิกายน 2457)

4.2 การต้อนรับ (welcoming) คือถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงความเต็มใจ ดีใจที่จะพบปะสนทนากับผู้ฟัง

ตัวอย่างที่ 23

“วันนี้ข้ามีความปิติยินดีเป็นอันมากที่ได้มาต้อนรับเจ้าทั้งหลาย ผู้ที่ได้ออกไปนอกอาณาเขตสยาม นับว่าเป็นกองทหารไทยที่ได้ออกไปทำการสงครามนอกประเทศเราเป็นครั้งที่ 1 ในตำนานสมัยใหม่ของสยาม”

(1 พฤษภาคม 2462)

#### ตัวอย่างที่ 24

“บัดนี้ข้าพเจ้าทั้งสอง<sup>6</sup> มาอยู่ในการรับรองของท่านทั้งหลายในวันนี้ก็นับว่าเป็นอันได้มาอยู่ในหมู่มิตรสหาย เมื่อมิตรสหายแสดงความยินดี แสดงความพอใจ และอวยพร ข้าพเจ้าทั้งสองขอรับพรฉันพรของมิตรสหายเหมือนกันและหวังใจว่าท่านทั้งหลายคงถือว่าข้าพเจ้าทั้งสองเป็นมิตรสหายและเป็นสมาชิกร่วมคณะเสมอไป”

(17 ธันวาคม 2463)

**4.3 การชมเชย (appreciation)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดยกย่องความสามารถของผู้ฟังและกล่าวแสดงความยินดีที่ประสบความสำเร็จ

#### ตัวอย่างที่ 25

“เมื่อออกมาเห็นเมืองภูเก็ตเจริญรุ่งเรืองสมที่ปรารถนาจะได้เห็น จึงมีความยินดีจนหาถ้อยคำที่จะแสดงให้เพียงพอไม่ได้ ทั้งนี้เรารู้สึกดีอยู่ว่า ควรจะชมเชยตัวเราเอง เพื่ออะไร ชมเชยที่เลือกผู้ปกครองแทนตัวเราดี สมุหเทศาภิบาลที่เราเลือกออกมาเป็นผู้เหมาะสมแก่ตำแหน่ง...เรารู้สึกว่าต้องชมท่านทั้งหลายตั้งแต่สมุหเทศาภิบาลลงไปถึงข้าราชการทุกตำแหน่งทุกชั้นที่ได้ตั้งใจกระทำการตามหน้าที่อย่างตั้งใจ”

(27 เมษายน 2460)

#### ตัวอย่างที่ 26

“ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจยิ่งที่กรมทหารบกราบที่ 13 ซึ่งแต่เดิมเคยมีเคราะห์ร้ายมาก จนถึงกับชาวยุโรปเยาะว่าเลข 13 เป็นเลขเคราะห์ร้าย กลับได้มีชัยในคราวนี้ ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับการพิเศษของกรมนี้มา กรมนี้ได้เฟื่องฟูขึ้นมาก จนได้ยิงปืนแข่งขันได้ไล่หลวงถึง 2 ปี”

(22 กันยายน 2460)

<sup>6</sup> ข้าพเจ้าทั้งสอง หมายถึง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับพระวรกัญญาพทาน พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี

**4.4 การแสดงความเสียใจ (condolence)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงความรู้สึกทุกซอกใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ตนหรือผู้อื่น

**ตัวอย่างที่ 27**

“ข้าพเจ้าอยู่ในวิปโยคทุกข์อันใหญ่หลวง โดยเหตุที่สมเด็จพระบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต ต่อจากนั้นมามีทันนาน ข้าพเจ้าได้รับทุกข์อันใหญ่หลวงอีกที่ต้องเสียน้องชายเล็กโดยเร็วพลัน มีพัน หักใจให้กลั่นความโศกอาดูรได้”

(1 มกราคม 2463)

**ตัวอย่างที่ 28**

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศได้ทรงอุตสาหะทำนุบำรุงทหารเรือให้ จำเริญขึ้นเป็นลำดับ ทั้งได้ทรงดำรงพระยศเป็นจอมพลจอมทัพเรือ...เมื่อมาเสด็จสวรรคตลง เช่นนี้ เราย่อมแลเห็นใจอยู่ว่าทหารเรือจะต้องรู้สึกโศกาลัยเป็นอย่างยิ่ง...เมื่อรู้ว่าทหารเรือของเราทุกข์ด้วยกับเราทำให้คลายความว่าเหวในใจเรา ลงเป็นอันมาก”

(4 พฤศจิกายน 2453)

**4.5 การขอบคุณ (thanking)** คือถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงความซาบซึ้งที่ได้รับสิ่งของหรือความช่วยเหลือ มักปรากฏส่วนต้นหรือท้ายของพระราชดำรัส

**ตัวอย่างที่ 29**

“เราขอขอบใจพระอภิรักษ์ และท่านทั้งหลายที่พร้อมใจให้เสื่อครูอาจารย์แก่เราในวันนี้”

(27 ธันวาคม 2456)

**ตัวอย่างที่ 30**

“ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านสภานายกและกรรมการราชนาวิสมาคมอีกทั้งท่านทั้งหลายที่เป็นสมาชิกและที่ได้ออกทุนทรัพย์เพื่อซื้อเรือพระร่วงลำนี้ ข้าพเจ้ายินดีรับเรือลำนี้ไว้ สำหรับเป็นศรีแห่งราชนาวิ”

(9 ตุลาคม 2463)

**4.6 การอวยพร (blessing)** เป็นถ้อยคำที่ผู้พูดต้องการแสดงออกถึงความรักความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มักปรากฏส่วนท้ายของพระราชดำรัส

**ตัวอย่างที่ 31**

“ขอเดชะพระรัตนตรัยอันเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของเราทั้งหลาย จงคุ้มครองรักษาให้บังเกิดสรรพสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่ท่านทั้งหลายผู้ที่ตั้งใจดี จดจำปฏิบัติตามโอวาทของเราโดยสุจริตจงทั่วกัน เทอญ”

(1 เมษายน 2459)

**ตัวอย่างที่ 32**

“ข้าพเจ้ายินดียิ่งนักที่จะถือเอาโอกาสเปล่งวาจาประกาศิตเปิดสถาน เสาวภาตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอสถานที่นี่จงตั้งอยู่มั่นคง จงยังกิจการทั้งปวงให้สำเร็จตามหน้าที่เป็นคุณประโยชน์แก่มนุษย์ชาติสมดังความมุ่งหมายของข้าพเจ้าเทอญ”

(7 ธันวาคม 2465)

**5. วจนกรรมกลุ่มแถลงการณ์ (declarative)** เป็นวจนกรรมที่ผู้พูดประกาศการกระทำบางอย่างอันมีผลทำให้สถานการณ์ บุคคล หรือสิ่งของบางอย่างเปลี่ยนไป จากการศึกษาพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พบวจนกรรมกลุ่มแถลงการณ์ประเภทเดียว คือ การเสนอชื่อแต่งตั้ง (nominating)

**ตัวอย่างที่ 33**

“...เมื่อหม่อมเจ้าวัลลภาเทวีเป็นคู่หมั้นของข้าพเจ้า ตามเหตุการณ์ที่กล่าวมานี้ ข้าพเจ้าจึงเห็นสมควรให้เป็นพระวรกัญญาพทานพระองค์เจ้าวัลลภาเทวีตั้งแต่นี้สืบไป จนถึงเวลาที่จะได้ทำพิธีราชาภิเษกสมรสภายหลัง”

(9 พฤศจิกายน 2463)

**ตัวอย่างที่ 34**

“เราขอประกาศนามโรงเรียนนี้ให้ตามสกุลของหลวงพิทักษ์ชินประชา ให้ชื่อโรงเรียนนี้ว่า ตัณทวณิวิทยาคม”

(24 เมษายน 2460)

**ตัวอย่างที่ 35**

“บัดนี้โรงพยาบาลอันนี้ให้ตกแต่งขึ้นพร้อมแล้ว เราขอให้นามว่าวชิรพยาบาล และขอมอบที่นี้ไว้เป็นสาธารณสถาน เป็นสมบัติสิทธิ์ขาดแก่ประชาชนชาวไทย”

(22 มกราคม 2456)

## สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวัจนกรรมในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวน 143 องค์ ตามแนวคิดการแบ่งประเภทวัจนกรรมของ Searle (1979) พบประเภทวัจนกรรม 5 กลุ่ม ได้แก่ 1. วัจนกรรมกลุ่มบอกกล่าว (assertive) แบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย คือ การบรรยาย (describing) การสรุป (concluding) และการกล่าวยืนยัน (asserting) 2. วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ (directive) แบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย คือ การขอร้อง (requesting) การแนะนำ (recommending) และการออกคำสั่ง (commanding) 3. วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด (commissive) แบ่งเป็น 3 ประเภทย่อย คือ การสัญญา (promising) การเสนอตัว (offering) และการปลอบโยน (reassuring) 4. วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก (expressive) แบ่งเป็น 6 ประเภทย่อย คือ การทักทาย (greeting) การต้อนรับ (welcoming) การชมเชย (appreciation) การแสดงความเสียใจ (condolence) การขอบคุณ (thanking) และการอวยพร (blessing) 5. วัจนกรรมกลุ่มแถลงการณ์ (declarative) พบเฉพาะประเภทย่อย คือ การเสนอชื่อแต่งตั้ง (nominating)

โครงสร้างพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวส่วนใหญ่จะเริ่มด้วย วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก คือ การทักทายผู้ฟัง ลำดับต่อมา คือ การต้อนรับ กล่าวถึงความยินดีที่ได้ร่วมงาน ส่วนเนื้อหาพบว่า ส่วนใหญ่ใช้วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะที่โดดเด่น คือ การแนะนำ พระองค์ทรงห่วงใยพสกนิกร มีพระราชประสงค์พระราชทานแนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่พสกนิกร เช่น กลุ่มเสือป่า กลุ่มครูอาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มนักเรียนไทยที่ได้รับทุนไปศึกษา ณ ทวีปยุโรป กลุ่มข้าราชการ เป็นต้น ดังนั้น พระราชดำรัสของพระองค์จึงมีลักษณะที่เป็นพระบรมราโชวาทที่มีคุณค่า เพราะแนะนำวิธีปฏิบัติตนตามระเบียบวินัย ทรงปลูกฝังให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ส่วนท้ายของพระราชดำรัสจะเป็นวัจนกรรมแสดงความรู้สึกที่โดดเด่น คือ การขอบคุณและอวยพรผู้ฟังให้มีความสุขความเจริญ

จากผลการวิจัยเรื่องวัจนกรรมในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สะท้อนให้เห็นว่า พระองค์ทรงใช้วัจนกรรมที่หลากหลาย ทรงวางน้ำหนักวัจนกรรมแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมกลมกลืน วัจนกรรมที่โดดเด่นคือ วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ ทรงสร้างกำลังใจ ทรงชี้แนะแนวทางปฏิบัติตนยามบ้านเมืองคับขัน และทรงเสนอแนวทางพัฒนาประเทศ ทรงยกระดับจิตใจพสกนิกรให้ตั้งมั่นในศีลธรรมและระเบียบวินัย การใช้วัจนกรรมดังกล่าวสร้างคุณค่าทำให้พระราชดำรัสเป็นพระบรมราโชวาทที่ชาวไทยสามารถนำไปปฏิบัติได้ อีกทั้งแสดงให้เห็นพระปรีชาญาณด้านภาษาของพระองค์อย่างแท้จริง

## ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษากลวิธีด้านศัพท์และโครงสร้างประโยคในพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. ควรศึกษาวัจนกรรมในงานเขียนอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น การเทศนา การตอบปัญหาชีวิต บทสุนทรพจน์

## รายการเอกสารอ้างอิง

- Anchaleenukoon, S. (1999). Phaboromrachowat nai pharatchaphithi pharatchathan Parinyabatkaebandit Chulalongkornmahawitthayalai. *Phasa lae wannakhadee* 16 (2), 163-188.
- Austin, J. L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press.
- Depadung, S. (2009). *Watjanapatibatsatbuengton*. Bangkok: Samlada Press.
- Hassajamnong, K. (2018). *Content and Language in Song of State Institution of Higher Education*. Master Thesis, M.A. in Thai, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Hongladarom, K. & Choksuwanich, T. (2008). *Watcanapatibatsat*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Khunpakdee, N. (1957). Fang mathuraphot pha tat leaw jap jai. *Matichonsutsapda*, 8 (379), 23 – 27.
- Mongkut Klao Chao Yu Hua, Phrabat Somdet Phra. (2000). *Phraboromrachowat kap Wachirawut Witthayalai*. Phim pen bannakan nai ngan phraboromratthanphloengsop Phrayapharataracha. Bangkok: Rongrian Wachirawut Witthayalai. (In Thai)
- Mongkut Klao Chao Yu Hua, Phrabat Somdet Phra. (1958). *Phraratchadamrat lae phraboromrachowat nai Phrabatsomdet Phra Mongkut Klao Chao Yu Hua*. Phimchaek nai ngan phraratchathanphloengsop Ammat Tho Momchao Sukpraropkamalat. Wat Makutkasatriyaram. 12 January 1958. Bangkok: Department of Fine Arts. (In Thai)
- Mongkut Klao Chao Yu Hua, Phrabat Somdet Phra. (2003). *Phraratchadamrat Phrabatsomdet Phra Mongkut Klao Chao Yu Hua*. Phoei phrae pen thiraluek nai wan Mahathiratchao. 25 November 2005. Phratamnak Thap Khwan, Sanamchan Palace. Nakhon Pathom: Silpakorn University. (In Thai)
- Mongkut Klao Chao Yu Hua, Phrabat Somdet Phra. (1986). *Phraratchadamratroiklang*. Phim nai ngan phraboromrachanuson. Bangkok: Khanakammakan munnithi phraboromrachanuson Phra Mongkut Klao Chao Yu Hua. (In Thai)
- Namhiran, U. (2010). *An Analysis of His Majesty the King's Speechs given At the Graduation Ceremonies between 1950-1999*. Master Thesis, in Thai, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)

- Panpothong, N. (2006). "Pharatdamrat nueng nai okat chalermphachonmaphansa : Kansuesa nueha lae konlawithi thang phasa. In *Tai rom phrabarami thammikkamaharacha kap aksonrasat*. Bangkok: Khrongkan phoeiphræ phon ngan wichakan, pp. 151-207, Faculty of Arts Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phuengchangam, E. (2011). *Speech Acts and Language strategies used in Electioneering Poster of Election in 2011*. Master Thesis, in Language and Cross Cultural Communication, Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Saengkrajang, C. (2000). Phasa lae wannasin nai porn peemai lae praratchadamrat. In *Kru Phasa Thai khong Phaendin*, pp. 88-100, Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Rajabhat University. (In Thai)
- Savignon, S. J. (1983). *Communicative competence : theory and classroom Practice*. Massachusettes: Addison-Wesley.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts : An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- \_\_\_\_\_. (1975). Indirect speech acts. In Peter Cole and Jerry L. Morgan(Eds.), *Syntax and semantics 3 : Speech Acts*. pp.41 – 58. New York: Academic Press.
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.